

Satire in satare

Najboljše grozljivke minulega leta
Dejan Ognjanović, prevod: Renata Zamida

Leto 2010 je na področju grozljivk zaznamovano z razočaranji na estetski ravni, ne glede na to, da je ta žanr v ameriških blagajnah beležil velike uspehe. Na prvi pogled je horror zares v modi – je iskan, gledan in zelo komercialen; če pa pogledamo pod površje tega fenomena, opazimo, da kvantiteta (in zaslužki) v glavnem ni pospremljena z ustrežno kakovostjo. Največ so zaslužili t. i. reality hororji, ki posnemajo slog dokumentarnih posnetkov po vzoru *Čarovnice iz Blaira* (*The Blair Witch Project*, 1999, Daniel Myrick in Eduardo Sánchez). Taki so na primer *Paranormalno 2* (*Paranormal Activity 2*, 2010, Tod Williams,) in *The Last Exorcism* (Daniel Stamm, 2010), pa zadnji (?) del torture iz porno franšize *Žaga VII 3D* (*Saw 3D*, 2010, Kevin Greutert) in *high concept* film *Devil* (2010, John Erick Dowdle). Vseeno se prava kakovost nahaja drugje.

Največ prahu je letos upravičeno dvignil *Srbski film* (Srpski film, 2010, Srđan Spasojević), ki predstavlja izjemno redke primer prodora filma z območja nekdanje Jugoslavije na relevantne svetovne žanrske festivale in na zahodno tržišče. Film je požel odlične kritike, a sprožil tudi veliko kontroverznosti povsod, kjer so ga prikazali, še več kontroverznosti pa tam, kjer ga *niso* prikazali. Na primer na angleškem festivalu London FrightFest, kjer so ga v zadnjem trenutku umaknili s programa zaradi cenzorske zahteve, da ga avtorji skrajšajo za štiri minute in s tem angleškemu občinstvu prihranijo prizore, v katerih se seks in smrt prepletata na precej šokantne in morbidne načine. Kontroverznost na stran, gre za odlično napisan, posnet in režiran horror-triler, kjer avtorji ameriško žanrsko pripovedništvo aplicirajo na zelo srbsko (ali kar balkansko) zgodbo o tem, kako smo (z)jebani od zunaj in znotraj ter da hujših sovražnikov, kot smo sami sebi, niti ne potrebujemo. Pri tem so elementi srhljivke in grozljivke najboljši način prikaza razpada vrednot in vsakodnevne degradacije. Zdi se paradoksalno, da je gledalce tako razburila umetna, filmska kri, ko pa so bili nedolgo nazaj popolnoma hladni ob prelivanju prave, človeške krvi.

Obilo krvi se preliva tudi v hongkonškem filmu *Dream Home* (2010, Ho-Cheung Pang), ki nasilje – podobno kot *Srbski film* – upravičuje z družbeno angažiranostjo. V tem primeru s satiro na nepremičninsko stanje v sodobnem Hong Kongu, kjer je do stanovanja praktično nemogoče priti po znosni ceni. Zato protagonistki preostane le še, da krene na krvavi pohod in ugledno sososko v eni noči spremeni v zloglasno in s tem nepremičninam zbjije ceno. Gre za nadpovprečno dobro spisan in zrežiran *slasher*, ki se najbolj izkaže prav s svojim ekstremnim pristopom, ki si ga preračunljivi ameriški hororčki redko drznejo ubrati.

Brezsrčni (*Heartless*, 2010) je dolgo pričakovani povratek Philipa Ridleyja, avtorja kulturne grozljivke *Svetlikajoča koža* (*The Reflecting Skin*, 1990) in mračno nadrealističnih *Strasti Darklyja Noona* (*The Passion of Darkly Noon*, 1995). Tudi v tem filmu so opazni družbeno-kritični momenti (aluzije na

Srbski film

brezdomce in najstniške nasilneže s kapucami), a v osrčju zgodbe je vseeno baročna horror melodrama faustovskih razsežnosti: mladenič, ki proda dušo hudiču, da bi se znebil znamenja na svojem obrazu, v zameno dobi znamenja na srcu ...

The Revenant (2009, D. Kerry Prior) prav tako vsebuje elemente družbene satire: junaka iz nepojasnjenih razlogov vstaneta od mrtvih in kot zavedna zombija se odločita, da bosta svojo žejo po krvi gasila s kriminalci iz predmestja L.A.-ja. Popolna zmes drame, buddy-komedije in splatterja se pokvari šele na koncu; satira namreč postane prečitna, ko se v razpletu izkaže, da vojake-zombije uporabljajo kot orožje množičnega uničenja v – Iranu.

Avstralski *The Loved Ones* (2009, Sean Byrne) ima z zgodbo o nesojeni kraljici maturantskega plesa, ki ugrablja fante in jih doma muči (skupaj z očetom!), morda v mislih satiro na sodobni odnos med spoloma. A ta slikoviti *torture porn* nekako ne uspe osmisliti svojega sadizma, niti nas ne uspe resnično zainteresirati za usode zvezanih mladeničev z zamašenimi usti ... Še ena satira o medosebnih odnosih pa je tudi film *Ledena past* (glej *Ekranovo* rubriko Na sporedu).

Evropa je ljubitelje razvedrila z belgijskim filmom *Amer* (2009, Héléne Cattet, Bruno Forzani), kar bi v prevodu pomenilo grenkoba. Artistično delo na robu eksperimentalnega in nenarativnega filma, kjer sta tematika in slog italijanskega giallo-horror-trilerja (psihoseksualno nasilje) privedena do ekstreme (hipertrofija bližnjih planov, fetišizem objekta in popredmetno žensko telo, hladno orožje, nevidni morilci, kri ...). Dario Argento je izgubil kompas, če gre soditi po njegovem nenamerno smešnem *Giallu* (2009); belgijski par Cattet-Forzani pa njega in nas vse spominja na to, za kaj pravzaprav gre v tem metafilmskem eseju.

Vsi pa le niso imeli tako artističnih ali vsaj satirično angažiranih namenov: nekateri so preprosto želeli le zabavati občinstvo, željno groze in krvi. Najbolj brezsraven v tem je Francoz Alexandre Aja, ki se je po zasluženem uspehu s

Burning Bright

Amer

filmom *Krvava romanca* (Haute Tension, 2003) preselil v Hollywood, da bi Američanom pokazal, da zna posneti še večji, glasnejši in neumnejši poletni hit kot oni. Njegova *Piranha 3D* (2010), zgodba o krvavem piru prazgodovinskih piranh nad razgaljeno mladino v morskem letovišču, deluje kot (morda že preveč) cynična parodija B-filma. Kljub napadalni medijski strategiji pa publika ni zagrabila ... Režiser originalne *Piranhe* iz leta 1978, Joe Dante, pa se vrača z grozljivko *The Hole* (v 3D), o jami pod neko predmestno hišo, ki vodi do osebnih strahov vseh, ki so kdaj vstopili vanjo (pretežno otrok). Sledi njegove nekdanje filmske magije so sicer prisotne, a premalo in izpodrinjene z nizkim proračunom in s koncem, ki razočara. Nadaljevanje je dobil tudi španski (in mednarodni) hit *Snemaj!* ([Rec], 2007, Jaume Balagueró in Paco Plaza). Ista avtorja zagotavljata visoko raven energičnih horror scen. A pre-

misa o čudni okužbi v neki zgradbi je nekoliko degradirana, saj se v drugem delu poslužuje vse bolj vsiljivih in absurdnih demonskih konotacij. Kakorkoli, krvi in napetosti ostaja za gledalce z močnimi živci več kot dovolj.

Solomon Kane (2009, Michael J. Bassett) bi lahko bil uspešnica, če bi mu le dali priložnost. Producenti so zmes akcije, fantazije in grozljivke (po knjigi Roberta E. Howarda, stvaritelja Conana) iz nejasnih razlogov izdali direktno na DVD-ju, čeprav bi si s solidnim proračunom ter z zgodbo, učinki in intrigantnim glavnim junakom zaslužil veliko platno. Gre za zabaven in atmosferski film o borcu proti demonom iz 18. stoletja – podobno kot *Van Helsing* (2004, Stephen Sommers), le da z bolj živimi liki in manj bombastičnimi vizualnimi učinki. Pametnejše roke bi ga morda lahko pretvorile v

Piranha

Giallo

Solomon Kane

solidno horror akcijsko franšizo. Velja pa omeniti še nekaj solidnih filmov, izdanih direktno na DVD-ju. Eden takih je *Road Kill* (2010, Dean Francis), nadpovprečno narejena, vizualno kulturna in intrigantna atmosferska grozljivka, lahko bi rekli avstralska verzija *Dvoboja* (*Duel*, 1971, Steven Spielberg), s kamionom, ki ga namesto bencina poganjajo človeška kri in meso. Dopadljivi liki pripomorejo, da se iz nič ustvari absurdna situacija. Še en soliden film o ničemer je *Burning Bright* (2010, Carlos Brooks). Pravi, živi (ne animirani!) tiger terorizira najstnico in njenega avtističnega brata, ki sta med tajfunom ujeta v hiši. A otroka sta bolj žilava, kot je videti ... Film deluje kot cenejša varianta *Sobe za paniko* (*Panic Room*, 2002, David Fincher), le da s tigrom. *Altitude* (2010, Kaare Andrews) se začne s skupino antipatičnih mladcev in mladenk, ki se vkrcajo na malo zasebno letalo. Stvari postanejo zanimive, ko se

znajdejo visoko v zraku z okvaro, ki jim preprečuje pristaneč, čudni oblaki in še bolj čudni sunki, ki iz njih prihajajo, pa ne dajo slutiti nič dobrega. Film odlikuje nekaj napetih scen, ki zbujejo grozo z občutkom neogljjenosti krhkega letala visoko nad oblaki. Eden temeljnih človeških strahov, strah pred višino, je v filmu na trenutke res odlično eksploatiran. Škoda je le, da je konec izgubljen v *Coni somraka*.

In tako je, med satiro in saturo, horror preživel še eno leto, brez epohalnih, antologijskih filmov, a s povsem dovolj dostojne zabave za vse, ki se radi strašijo.

Altitude

